

Kommittédirektiv

Tilläggsdirektiv till Valsedelskommittén (Ju 2024:04)

Beslut vid regeringssammanträde den 6 augusti 2026

Utvidgning och förlängd tid för uppdraget

Regeringen beslutade den 15 februari 2024 kommittédirektiv om en översyn av valsedelsystemet (dir. 2024:24). En parlamentariskt sammansatt kommitté gavs därigenom i uppdrag att bl.a. analysera för- och nackdelar med att införa gemensamma eller neutrala valsedlar i det svenska valsystemet. Genom tilläggsdirektiv som beslutades den 19 juni 2025 utvidgades uppdraget och utredningstiden förlängdes till den 14 augusti 2026 (dir. 2025:65).

Uppdraget utvidgas. Kommittén ska nu även

- bedöma och redovisa hur ett alternativt valsedelsystem som bygger på gemensamma eller neutrala valsedlar kan utformas,
- beskriva vilka ändringar som krävs av det svenska valsystemet för att ett sådant system ska kunna införas, och
- redovisa en fullständig författningsreglering avseende ett alternativt valsedelsystem.

Utredningstiden förlängs. Uppdraget ska i stället redovisas senast den 13 augusti 2027.

Uppdraget att redovisa ett fullständigt underlag för ett alternativt valsedelsystem

Kommittén har sedan tidigare i uppdrag att analysera för- och nackdelar med gemensamma eller neutrala valsedlar. Kommittén har även i uppdrag att överväga eventuella förändringar av valsedelsystemet.

Valsedeln är bäraren av väljarens röst och därmed en central del av det svenska valsystemet. För att kunna ta ställning till om det rådande systemet med partispecifika valsedlar bör reformeras alternativt avskaffas och ersättas med ett system med gemensamma eller neutrala valsedlar är det nödvändigt att på ett transparent och noggrant sätt redovisa hur en annan valsedel skulle kunna se ut och användas. Det finns därför, även om kommittén inte tar ställning för att avskaffa och ersätta det nuvarande valsedelsystemet med ett annat, ett behov av att närmare bedöma och redovisa hur ett sådant annat system skulle kunna se ut. En redovisning av hur ett alternativt valsedelsystem skulle kunna utformas kan även främja en publik debatt och diskussion bland väljare och partier.

Kommittén bör därför ges i uppdrag att konkret och i detalj redovisa hur ett alternativt valsedelsystem i Sverige kan utformas. En sådan redovisning förutsätter att kommittén tar ställning i ett antal delfrågor. En inledande sådan fråga är vilket av alternativen neutrala eller gemensamma valsedlar som skulle passa bäst i det svenska valsystemet. Det krävs vidare ett antal principiella ställningstaganden för att kunna utforma ett sammanhållet alternativt valsedelsystem. Sådana ställningstaganden är till exempel, avseende gemensamma valsedlar, vilka partier som ska stå med på valsedeln och i vilken ordning, samt om kandidaternas namn ska stå med på valsedeln. Om kandidaternas namn inte ska stå med på valsedeln behövs även ett ställningstagande till hur väljarna ska få kännedom om vilka kandidater de kan personrösta på.

En annan principiell fråga är hur själva röstningen på ett röstmottagningsställe ska gå till med en annan typ av valsedel, till exempel om valkuverten ska behållas. Hur rösträkningen ska gå till och på vilka grunder kandidater och ersättare ska utses behöver också övervägas och bedömas eftersom dagens regler i detta hänseende är anpassade till ett system med partispecifika valsedlar. För att ta fram ett fullständigt underlag för ett alternativt valsedelsystem är det nödvändigt att kommittén noggrant identifierar och besvarar sådana delfrågor. Det alternativa valsedelsystem

som redovisas bör syfta till att stärka de grundläggande principerna i det svenska valsystemet. Det gäller även att röstningen bör vara tillgänglig för hela befolkningen, inklusive personer med funktionsnedsättning.

Kommittén ska därför

- bedöma och redovisa hur ett alternativt valsedelsystem som bygger på gemensamma eller neutrala valsedlar kan utformas,
- beskriva vilka ändringar som krävs av det svenska valsystemet för att ett sådant system ska kunna införas, och
- redovisa en fullständig författningsreglering avseende ett alternativt valsedelsystem.

Konsekvensbeskrivning och redovisning av uppdraget

Utredningstiden förlängs. Uppdraget ska i stället redovisas senast den 13 augusti 2027.

Även om kommittén inte tar ställning för och föreslår ett valsedelsystem baserat på gemensamma eller neutrala valsedlar ska kommittén göra en fullständig analys av konsekvenserna av det alternativa valsedelsystem som den beskriver enligt dessa tilläggsdirektiv, på det sätt som följer av kommittéförordningen (1998:1474) och förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar. Om det alternativa system som beskrivs kan förväntas leda till kostnadsökningar för det allmänna ska kommittén även redovisa hur dessa skulle kunna finansieras.

(Justitiedepartementet)